

References: 1. Popov O. The Objective Laws of Enterprise Innovative and Intestment Economic Development under Conditions of Forming the New Technological Mode / O. Popov, Y. Kalinina // *Ekonomika rozvytku*. – 2013. – No. 2 (66). – P. 65–70. 2. Gitman L. *Osnovy investirovaniya* / L. Gitman, M. Dzhonk. – M.: Delo, 1997. – 1 008 p. 3. *Antologiya ekonomicheskoy klassiki*: v 2-kh t. Vol. 2. – M.: EKONOV, 1993. – 486 p. 4. Ivashenko A. *Investitsii: istochniki i metody finansirovaniya* / A. Ivashenko, Ya. Nikonova. – M.: Omega-L, 2006. – 235 p. 5. Igoshin N. *Investitsii: organizatsiya, upravlenie, finansirovanie*: uchebnyk / N. Igoshin. – M.: Yuniti-Dana, 2005. – 413 p. 6. *Gosudarstvennyy byudzhet RA, 2014* [State Budget of the Republic of Armenia, 2014] [Electronic resource]. – Access mode: www.minfin.am. 7. *Statisticheskiy ezhegodnik Respubliki Armeniya 2013* [Statistical yearbook of Armenia 2013] [Electronic resource]. – Access mode: www.armstat.am. 8. *Vedenie biznesa 2014*: doklad Vsemirnogo Banka [Doing Business: Worldbank report] [Electronic resource]. – Access mode: www.doingbusiness.org. 9. Goran Kutnjak. Development reciprocity of entrepreneurship and corporate social responsibility / Goran Kutnjak, Matija Radovic // *Journal of International Publications: Economy and Business*. – 2011. – Vol. 5, part 2. – P. 4–10.

Информация об авторе

Мнацакян Айка Герасимович – докт. экон. наук, доцент, заведующий кафедрой финансового учета Ереванского

государственного университета (0054, Республика Армения, Ереван, ул. Абовяна, 58, e-mail: hmnatsakan@yahoo.com).

Информация про автора

Мнацакян Айка Герасимович – докт. экон. наук, доцент, заведующий кафедрой финансового учета Среванского государственного университета (0054, Республика Армения, Среван, ул. Абовяна, 58, e-mail: hmatsakan@yahoo.com).

Information about the author

H. Mnatsakanyan – Doctor of Science in Economics, Associate Professor, Head of Finance Accounting Department of Yerevan State University (58 Abovyan St, 0054, Yerevan, the Republic of Armenia, e-mail: hmnatsakan@yahoo.com).

Рецензент

докт. экон. наук,
профессор Попов А. Е.

Стаття надійшла до ред.
04.07.2014 р.

РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ І МЕХАНІЗМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В ПЕРСПЕКТИВНИХ ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІКИ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ РИБНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 351.82.639.21/.31

Вдовенко Н. М.

Подано основні підходи до регулювання розвитку перспективних видів діяльності, пов'язаних із рибним господарством. Обґрунтовано методологічне забезпечення державного регулювання розвитку складової рибного господарства – галузі аквакультури. Розроблено практичні рекомендації щодо застосування механізмів реалізації регуляторної політики у сфері аквакультури. Запропоновано здійснити паспортизацію рибогосподарських технологічних водойм, які знаходяться у користуванні на умовах оренди, оптимізувати оренду плати суб'єктами аквакультури за використання земель водного фонду та окремо передбачити рибопродуктивність як для товарної риби, так і для рибопосадкового матеріалу. Розкрито перспективи формування державного реєстру рибогосподарських водних об'єктів (їх частин).

Ключові слова: аграрний сектор, аквакультура, держава, державне регулювання, економіка, водний об'єкт, нормативно-правові акти.

**РЕГУЛЯТОРНАЯ ПОЛИТИКА ГОСУДАРСТВА И МЕХАНИЗМЫ
ЕЕ РЕАЛИЗАЦИИ В ПЕРСПЕКТИВНЫХ ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ,
СВЯЗАННЫХ С РЫБНЫМ ХОЗЯЙСТВОМ**

УДК 351.82.639.21/.31

Вдовенко Н. М.

Представлены основные подходы к регулированию развития перспективных видов деятельности, связанных с рыбным хозяйством. Обосновано методологическое обеспечение государственного регулирования развития составляющей рыбного хозяйства – отрасли аквакультуры. Разработаны практические рекомендации по применению механизмов реализации регуляторной политики в сфере аквакультуры. Предложено осуществить паспортизацию рыбохозяйственных технологических водоемов, которые находятся в пользовании на условиях аренды, оптимизировать арендную плату субъектами аквакультуры за использование земель водного фонда и отдельно предусмотреть рыбопродуктивность как для товарной рыбы, так и для рыбопосадочного материала. Раскрыты перспективы формирования государственного реестра рыбохозяйственных водных объектов (их частей).

Ключевые слова: аграрный сектор, аквакультура, государство, государственное регулирование, экономика, водный объект, нормативно-правовые акты.

**REGULATORY POLICY AND MECHANISMS FOR ITS IMPLEMENTATION
IN THE PERSPECTIVE FIELDS OF ECONOMICS RELATED TO FISH INDUSTRY**

JEL Classification: K32; Q25

N. Vdovenko

The basic approaches to the regulation of promising activities related to fish industry are discussed. The methodological state regulation of aquaculture as a component of fish industry is substantiated. Practical recommendations on the use of mechanisms for the implementation of the regulatory policy as regards aquaculture are given. The following steps are recommended: certification of the fishery process waters that are in use on a rental basis, optimization of the aquaculture lease payment for land use of water resources, separate provision of fish productivity for both commercial fish and planting material. The prospects of forming a state register of fishery water bodies (their parts) are revealed.

Keywords: agrarian sector, aquaculture, government, government regulation, economics, water body, regulations.

Державна політика має на меті своєчасно виявляти назрілі проблеми розвитку перспективних галузей економіки, аналізувати їх, установлювати причини виникнення, суперечливості і знаходити шляхи розв'язання. У сфері державної політики приймаються відповідні рішення, спрямовані на розв'язання галузевих проблем, розробляються відповідні програми, нормативні акти, визначаються механізми та інструменти їх реалізації. Вирішення цих проблем буде залежати від раціонального регулювання розвитку перспективних видів діяльності, пов'язаних із продовольством, зокрема складовою рибного господарства – галуззю аквакультури.

Незаперечна роль аграрного сектору економіки в підвищенні життєвого рівня населення спонукає вчених до опрацювання концептуальних засад його переходу до динамічного розвитку в сучасних умовах. В основі сучасної

вітчизняної методології регулювання аграрного сектору економіки лежать праці В. Бодрова, П. Гайдуцького, В. Галушка, В. Гейця, О. Гойчук, А. Діброви, С. Кваші, М. Корецького, М. Латиніна, І. Лукінова, І. Малога, П. Макарєнка, О. Могильного, Б. Панасюка, П. Саблука, В. Юрчишина [1 – 3]. Вагомий внесок у теоретичне становлення системи державного регулювання економіки зробили такі зарубіжні вчені, як: Д. Кейнс, Р. Коуз, А. Маршалл, П. Самуельсон, А. Сміт, М. Фрідман та інші економісти [4; 5]. У здійсненні теоретичних і практичних досліджень розвитку рибного господарства на засадах регулювання його розвитку державою внесок зробили такі вчені: З. Адамек, С. Алимов, А. Богерук, Л. Вараді, Ф. Ейш, Г. Саймон, Н. Хішамунда [6].

Метою статті є обґрунтування методологічного забезпечення державного регулювання розвитку перспектив-

них галузей аграрного сектору економіки, пов'язаних із продовольством, та розроблення практичних рекомендацій щодо застосування механізмів реалізації регуляторної політики в секторі аквакультури.

Дані дослідження дають підстави стверджувати, що економічна наукова думка формувалася в епоху, коли спостерігалися значні коливання виробництва продовольства, а голод був розповсюдженим явищем. Це пояснює той факт, що всі цивілізації виникали біля великих водойм чи річок. Найнижча стадія дикості людства була подолана саме із введенням рибної їжі. Отже, є можливість підтвердити думку А. Сміта, що за допомогою продукту землі витягають рибу з води. Тому вперше в теоретичному і методичному плані доведено, що і за допомогою продукту води можна отримувати тваринницькі продукти "із землі" [4, с. 296–297]. Кількість продукту, що отримують від землі та рибальства, з огляду на їх природну продуктивність, залежить від розмірів та належного використання витрачених на них капіталів. Якщо капітали однакові та однаково правильно застосовані, ця кількість пропорційна їх природній продуктивності [4, с. 299]. К. Маркс доводив, що земля (з економічної точки зору до неї належить вода), яка спочатку забезпечувала людину їжею, існує без будь-якого сприяння з її боку як усезагальний предмет людської праці. Усі предмети, які праці залишається лише "вирвати" із їх безпосереднього зв'язку із землею, – дані природою предмети праці (риба, яку ловлять, відділяють від її життєвої стихії – води) [7, с. 189–190].

Автор також поділяє думку Ф. Кене, який вказував, що керівники держави разом із землевласниками та фермерами мають сприяти збільшенню продукції земель, адже від даного прибуткового джерела залежить успіх регулювання всіма галузями в державі й аграрної сфери зокрема [5, с. 202–203; 8, с. 80–83].

Цей аспект передбачає актуальність регуляторної політики у сфері аквакультури з метою усунення перешкод для розвитку господарської діяльності на даному етапі. Регуляторна політика у сфері аквакультури – напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами рибного господарства у сфері аквакультури недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів щодо зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та способом, що встановлені Конституцією та законами України [1, с. 19–24; 6; 9, с. 47–51].

У цьому контексті пошук шляхів вирішення поставлених завдань постав саме перед Державним агентством рибного господарства України (далі – Держрибагентство) як центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства та аквакультури. У зв'язку із появою нових типів спеціалізації підприємств і поділом виробництва на операції, швидким розвитком технологій, під егідою Статистичної комісії ООН здійснено всесвітній перегляд міжнародних статистичних класифікацій видів діяльності та продукції. У його рамках на європейському рівні були прийняті центральні статистичні класифікації. Україна є учасником міжнародної співпраці в рамках європейського статистичного простору, який, окрім країн-членів ЄС, включає країни Європейської асоціації вільної торгівлі, що сприяє входженню нашої держави до європейської та світової спільноти, піднесенню її міжнародного авторитету. Потреба в гармонізації національних статистичних класифікацій з їх міжнародними аналогами обумовила перегляд існуючої системи національних статистичних класифікацій видів економічної діяльності (КВЕД) та продукції. Першу редакцію КВЕД було розроблено на

виконання постанови Кабінету Міністрів України "Про Концепцію побудови національної статистики України та Державну програму переходу на міжнародну систему обліку і статистики" від 04.05.93 № 326. Метою розроблення другої редакції КВЕД було узгодження її з базовою міжнародною статистичною класифікацією видів діяльності Європейського Союзу ДК 009:2005 та перегляд певних позицій національного рівня класифікації. Тому важливий крок Держрибагентства для закріплення розпочатого процесу диверсифікації рибного господарства в напрямі розвитку аквакультури та здійснення науково-концептуального передбачення перспективи результативності випереджального вдосконалення системи державного регулювання розвитку аквакультури на основі уніфікованого із високими стандартами виробництва й регулювання методологічного її інструментарію зроблений у процесі розробки національної версії КВЕД (ДК 009:2010). Використання методичних підходів до розподілу між рахунками за окремими фазами економічної діяльності дало змогу виділити: секцію А – "Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство".

Секція А складається з 3-х розділів. У свою чергу, розділ 03 "Рибальство та розведення аквакультури" складається з двох груп, кожна з яких деталізована за видами діяльності: морська та прісноводна аквакультура. Також запропоновано нову класифікацію напрямів та видів аквакультури в Україні. Зокрема, за напрямками діяльності аквакультура може здійснюватися з метою: отримання товарної продукції та її подальшої реалізації (товарна аквакультура), штучного розведення (відтворення), вирощування водних біоресурсів. За видами вирізняють аквакультуру випасну, ставову та індустріальну, у тому числі марикультуру, рекреаційну та декоративну аквакультуру.

Проведений аналіз дає підстави говорити про суттєву особливість формування пропозиції на аграрну продукцію. І ця особливість є очевидною, тому що вона пов'язана з біологічними особливостями виробництва продукції у тваринництві. Вона, безперечно, повністю перекладається і на рибне господарство, де діють традиційні закони біології, які і враховуються в чинних технологіях виробництва продукції. Отже, врахування біологічних закономірностей в рибогосподарському виробництві є базовим теоретичним до підходом розуміння періодичності формування пропозиції продукції в рибній галузі. Це, у свою чергу, суттєво впливає на ринкову рівновагу, яка визначається між сукупним попитом і сукупною пропозицією.

Важливими проблемами сучасного етапу розвитку вітчизняної аквакультури є стабілізація і подальше нарощування обсягів виробництва, поліпшення якості та розширення асортименту риби. Для того щоб досягти поставленої мети, необхідно бути добре поінформованими про всі зміни, які відбуваються в рибних запасах та їх видовому складі. Одним із шляхів вирішення цього питання є запровадження адміністративної звітності. Адміністративні дані – це дані, отримані на підставі спостережень, проведених органами державної влади (за винятком органів державної статистики), органами місцевого самоврядування та іншими юридичними особами відповідно до законодавства з метою виконання адміністративних обов'язків та завдань, віднесених до їх компетенції (ст. 1 Закону України "Про державну статистику" № 2614-XII від 17.09.1992 р.). Це офіційні документовані дані, що дають кількісну характеристику явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній, інших сферах життя. Саме ці обставини сприяли підготовці пропозицій для розроблення наказу Мінагрополітики від 21.03.2012 р. № 141, яким затверджено нову форму звітності – № 1А-риба "Виробництво продукції аквакультури" та Інструкцію щодо її заповнення (зарєєстровано в Міністерстві юстиції України 09.04.2012 р. за № 514/20827) [10, с. 44–53].